

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 98/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť V. K., N., zastúpenej advokátkou JUDr. I. L., N., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 132/09 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. K. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. januára 2013 doručená sťažnosť V. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 132/09.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že:

«(...) Dňa 03. 10. 2008 bol z mojej strany ako navrhovateľky podaný na Okresný súd Nitra Návrh na vydanie platobného rozkazu proti odporcovi S. a. s., (...) na zaplatenie 5 823,54 € s príslušenstvom pod spis. zn. 25RO/332/2008 (v súčasnosti je spor vedený na Okresnom súde Banská Bystrica pod spis. zn. 14C/132/2009), a to z titulu bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov za užívanie nehnuteľnosti, ktorej som podielovou spoluvlastníčkou. Od podania návrhu postupoval súd pomerne plynulo, pričom dňa 20. 01. 2009 vydal platobný rozkaz, voči ktorému podal odporca dňa 12. 03. 2009 odpor. Po postúpení veci na Okresný súd v Banskej Bystrici z dôvodu miestnej nepríslušnosti, súd rozhodol Uznesením zo dňa 21. 08. 2009 o odmietnutí odporu proti platobnému rozkazu Okresného súdu Nitra z dôvodu zmeškania lehoty na jeho podanie. Toto uznesenie však bolo zo strany Krajského súdu Banská Bystrica na základe Uznesenia zo dňa 07. 10. 2009 zrušené pre jeho nezákonnosť.

Následne bolo nariadené pojednávanie na 10. 11. 2009, ktoré ale bolo z dôvodu ospravedlnenia neúčasti oboch procesných strán odročené na 24. 11. 2009. Z dôvodu kolízie so skôr nariadeným pojednávaním mojej právnej zástupkyne, bol stanovený nový termín pojednávania na 10. 12. 2009. Z uvedeného termínu sa však následne ospravedlnil odporca listom dňa 07. 12. 2009. Vzhľadom na nemožnosť uskutočnenia prvého pojednávania z objektívnych dôvodov na mojej strane, ako aj na strane odporcu (uplynul viac ako 1 rok od podania návrhu), som sa snažila spor vyriešiť mimosúdnu cestou, na čo však odporca nereagoval, čo som zároveň dňa 29. 01. 2010 oznámila súdu. Na pojednávaní konanom dňa 16. 02. 2010 sme obaja účastníci súhlasne súdu navrhli, aby poskytol lehotu 6 týždňov na zmierne vybavenie veci, čomu súd svojim uznesením vyhovel a odročil pojednávanie vo veci na neurčito. Dňa 08. 04. 2010 bolo súdu zaslané oznámenie, že odporca si dal vypracovať znalecký posudok na hodnotu nehnuteľností s tým, že k dohodovaciemu konaniu medzi účastníkmi dôjde po jeho obdržaní. Súd ma následne svojou žiadosťou zo dňa 24. 05. 2010 vyzval na podanie informácie o priebehu mimosúdnych rokovaní a stave vypracovania znaleckého posudku, na čo som reagovala

oznámením zo dňa 01. 06. 2010. Po obdržaní znaleckého posudku som dňa 09. 07. 2010 zaslala súdu čiastočné späťvzatie návrhu, zmenu návrhu a návrh na uzavretie zmluvy v súlade s vypracovaným znaleckým posudkom. Súd určil ďalšie pojednávanie na 07. 09. 2010, pričom snahou súdu, ako aj mňa, bolo zmierné vybavenie veci, na čo bol zo strany súdu opätovne daný priestor. Nakoľko však odporca naďalej odmietal pristúpiť na zmier, táto skutočnosť bola oznámená súdu dňa 23. 09. 2010 a súd nariadil ďalšie pojednávanie na 12. 10. 2010. Svojim uznesením zo dňa 02. 12. 2010 rozhodol súd o nariadení znaleckého dokazovania, pričom na vypracovanie znaleckého posudku vo veci ustanovil znalca z odboru poľnohospodárstvo doc. RNDr. Ing. T. T., PhD., a zaviazal oboch účastníkov na zloženie zálohy za znalecké dokazovanie v sume 200,- €. Znalecké dokazovanie bolo nariadené napriek tomu, že vo veci už bol ako listinný dôkaz predložený znalecký posudok zabezpečený zo strany odporcu, ktorý som ako navrhovateľka akceptovala a prispôsobila som mu svoj návrh (čiastočné späťvzatie, zmena návrhu, návrh na uzavretie zmluvy zo dňa 09. 07. 2010). Napriek skutočnosti, že som považovala toto rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica za nevhodné, rešpektovala som predmetné rozhodnutie a zálohu za znalecké dokazovanie som dňa 13. 01. 2011 zaplatila. Až do tohto obdobia súd postupoval plynulo a bez zjavných zbytočných prieťahov v konaní.

Od vydania vyššie spomenutého uznesenia a pribratí znalca na vypracovanie znaleckého posudku však súd vo veci nekonal a žiadnym spôsobom ma neupovedomil o stave veci v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku. Až po uplynutí viac ako jedného roka (13 mesiacov) na základe dopytu zo strany mojej právnej zástupkyne, súd oznámil, že znalecký posudok vo veci ku dňu 01. 03. 2012 nebol podaný, pričom ustanovenému znalcovi bola Uznesením zo dňa 14. 12. 2011 uložená poriadková pokuta a následne bol dňa 29. 02. 2012 vyzvaný na podanie znaleckého posudku, resp. oznámenie prekážky pre ktorú znalecký posudok nemôže byť vypracovaný. Súd však opätovne vo veci žiadnym spôsobom nekonal až do okamihu, keď mu bola dňa 01. 10. 2012 (po uplynutí 7 mesiacov) zo strany mojej právnej zástupkyne zaslaná žiadosť, aby súd ustanovil iného znalca z odboru poľnohospodárstvo. Na žiadosť súd reagoval oznámením zo dňa 04. 12. 2012, kde sa obmedzil iba na konštatovanie, že súdu nebol k tomuto dňu spis vrátený a súčasne súd bude znalca urgovať na vrátenie spisu.

Ak vychádzame z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vo svojom Náleze zo dňa 1. apríla 2009 spis. zn. I. ÚS 370/08 uvádza, že pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, je potrebné zohľadniť 3 základné kritéria (vyplývajúce z časovo skoršej rozhodovacej činnosti Ústavného súdu - III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03), ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu, vzhľadom na vyššie popísaný postup v konaní je možné uviesť nasledovné:

Z uvedeného vyplýva, že vo veci sa nekonalo ku dňu podania mojej sťažnosti viac ako 24 mesiacov, pričom k uvedeným prieťahom v konaní nedošlo pričinením zo strany ani jedného z účastníkov konania. Tieto prieťahy v konaní nemožno odôvodňovať ani právnou a faktickou zložitosťou prípadu, nakoľko uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností nebol zo strany odporcu nikdy v priebehu konania popieraný, a spor existuje teda iba v otázke stanovenia výšky tohto nároku. Napriek tomu, že odporca si sám na vlastné náklady dal vypracovať znalecký posudok, ktorého závery som v konečnom dôsledku v spore akceptovala, súd uznal za vhodné stanoviť nového znalca, ktorý však nebol schopný do dnešného dňa vypracovať k veci znalecký posudok. Pochybenie súdu možno vidieť nie len v skutočnosti, že vo veci po ustanovení znalca dlhšiu dobu nekonal, ale že po zistení nespoľahlivosti znalca so spracovaním znaleckého posudku, neustanovil nového znalca na vypracovanie znaleckého posudku a nevyužil všetky zákonné prostriedky na bezodkladné získanie spisu od znalca.

Poznamenávam tiež, že súdu nebránila žiadna prekážka v tom, aby ustanovil nového znalca, pričom na takýto procesný úkon nie je potrebné, aby pôvodne ustanovený znalec predložil spis súdu späť, nakoľko súd disponuje vlastným spisom, ktorý obsahuje všetky potrebné podklady, ktoré potrebuje znalec na vyhotovenie znaleckého posudku. Je preto dôvodné predpokladať, že pokiaľ by súd postupoval v súlade so zabezpečením práva na súdnu ochranu bez zbytočných prieťahov, ustanovil by nového znalca bezprostredne po zistení, že si pôvodne ustanovený znalec neplní riadne svoje povinnosti a zabezpečil by všetky potrebné podklady zo súdneho spisu. Tým by sa predišlo objektívnej realite, že od podania návrhu vo veci, ktorej záverečný verdikt závisí len na výsledku znaleckého dokazovania, trvá už viac ako 4 roky 3 mesiace.

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) priamo v § 6 prikazuje súdom, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Rovnako je potrebné poukázať na ustanovenie § 100 ods.1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Významná povinnosť pre sudcu však vyplýva aj priamo z § 117 ods. 1 OSP, v zmysle ktorého je sudca povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Z uvedených skutočností vyplýva, že Okresný súd Banská Bystrica nekonal vo veci v období január 2011 do súčasnosti plynulo a bez zbytočných prietahov v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a OSP, teda nevyužil tie procesné alebo iné prostriedky, ktoré poskytuje zákon a cieľom ktorých je zabezpečenie nie len účinnej, ale aj rýchlej ochrany práv účastníkov konania. Ako tiež vyplýva z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (IV. ÚS 221/04, I. ÚS 370/2008).

Vzhľadom na skutočnosť, že v dôsledku nečinnosti súdu, a tým súvisiacimi prietahmi v konaní došlo k ujme na mojich právach a na mojom majetku, a to predovšetkým vzhľadom na dlhotrvajúci trvajúci stav právnej neistoty, uplatňujem si v súlade s § 50 ods. 3 s poukazom na § 56 ods. 4 zák. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) právo na primerané zadosťučinenie vo výške 6 000,- €. (...)

Navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky po predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom moju sťažnosť prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 citovaného zákona a aby v konaní vo veci samej mojej sťažnosti vyhovel.

Od Ústavného súdu Slovenskej republiky požadujem, aby mi priznal právo na náhradu trov konania nasledovne:

a) v prípade, ak Ústavný súd bude vychádzať z uplatneného primeraného finančného zadosťučinenia 6 000,- €, žiadam priznať náhradu trov právneho zastúpenia v sume 437,24 € (v rozsahu dvoch procesných úkonov á 210,81 € - 1. prevzatie a príprava, 2. sťažnosť + 2 x 7,81 € režijný paušál),

b) v prípade, ak Ústavný súd bude vychádzať z výšky predmetu sporu, ktorý po Zmene návrhu zo dňa 09. 07. 2010 predstavuje sumu 3 212,49 €, žiadam priznať náhradu trov právneho zastúpenia v sume 257,96 € (v rozsahu dvoch procesných úkonov á 121,17 € - 1. prevzatie a príprava, 2. sťažnosť + 2 x 7,81 € režijný paušál).

Na základe vyššie uvedeného navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky prijal tento nález:

1. „Základné právo V. K. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy(...) a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru(...) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov bolo postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod spisovou značkou 14C/132/2009 porušené.

2. V. K. sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 6 000,- € (slovom šesťtisíc eur), ktorú je Okresný súd Banská Bystrica povinný vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresnému súdu Banská Bystrica sa v konaní vedenom pod spisovou značkou 14C/132/2009 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

4. V. K. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia 437,24 € (slovom štyristotridsaťsedem eur dvadsaťštyri centov), ktoré je Okresný súd Banská Bystrica povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. I. L.(...) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 132/09.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje, aby v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov

v konaní pred všeobecným súdom, sťažovateľ preukázal aj využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého má sťažovateľ právo podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“) v spojení s § 6 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“), t. j. podanie sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi prvostupňového súdu.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 34/98, I. ÚS 16/99, I. ÚS 21/99), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky podľa zákona o štátnej správe súdov v spojení so zákonom o súdoch a sudcoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 17 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov v spojení s § 6 zákona o súdoch a sudcoch naďalej, aj po nadobudnutí účinnosti nového čl. 127 ústavy, zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03). Účinnosť takeého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona].

Keďže zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu vyplýva, že sťažovateľka, ktorá je kvalifikovane právne zastúpená, sťažnosť na prieťahy v konaní nepodala a ani netvrdí, že ju nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z obsahu jej sťažnosti (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľky priznaného jej podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde bolo potrebné jej sťažnosť odmietnuť aj z dôvodu neprípustnosti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Na záver ústavný súd uvádza, že sťažovateľke nič nebráni po naplnení už uvedených podmienok opätovne podať sťažnosť na zbytočné prieťahy v konaní okresného súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2013